

Groene partijen in tijden van klimaathype

“Global warming: the proof is all around us”

Door de orkaan Katrina vielen in augustus 2005 minstens 1800 doden in New Orleans en omgeving (d.i. ongeveer 2/3 van het aantal slachtoffers van de WTC- aanslag). New Orleans liep onder water, moest geëvacueerd worden, werd geplunderd. 25.000 mensen zaten dagen vast in de Superdome. Chaos en ontredde. De psychologische schok in de VS was groot. De band met de klimaatverandering werd snel gelegd. Bush kwam onder vuur te liggen. Vooral omdat New Orleans onvoldoende beschermd was en omdat de soldaten die hulp moesten bieden, vast bleken te zitten in Irak. Maar voor het eerst kwam Bush ook niet meer weg met zijn grootsprakerig antimilieubeleid.

Katrina was de meest ophefmakende van een reeks natuurrampen die meer en meer toegeschreven worden aan de klimaatverandering. En niet eens de ergste: de orkaan Stan eiste in 2005 in Centraal-Amerika meer dan 2000 slachtoffers maar kreeg veel minder media-aandacht. De aanhoudend hoge temperaturen en uitzonderlijke weersomstandigheden doen de rest: zelfs de man en vrouw op de straat beseft dat er iets loos is. Daar bovenop komt een indrukwekkende reeks milieu- en klimaatrapporten: het Millennium-Milieurapport van de VN, het klimaatrapport van de Wereld Meteorologische Organisatie en vooral het belangrijke rapport van Nicholas Stern, ex-ondervoorzitter van de Wereldbank, die de kost van het niet voeren van een klimaatbeleid berekende op maar liefst 50.000 miljard dollar: een nieuwe mijlpaal in de ecologische geschiedenis, na het rapport aan de Club van Rome (1972) en het Brundlandrapport (1987).

De tijd van de doemscenario's is voorbij. De film 'The Day after Tomorrow' (2004) sloot een lange rij af van onheilsvoorspellingen. De fictie wordt nu achterhaald door de werkelijkheid. Waar het vroeger bon ton was in bepaalde kringen en zeker bij de neocons in de VS om het klimaatprobleem af te doen als opgeklopte hysterie en mee te gaan met negationisten als Lomborg en Kroonenberg, slaat de sfeer op korte tijd drastisch om. In april 2006 schreeuwt de cover van Time-magazine het uit: "Be worried, be very worried!", boven een ijsbeer op een afkalvende ijsschots - "Global warming is happening and the proof is all around us" was een andere titel. De klimaathype was geboren.

Al Gore for President

Het succes van de film van Al Gore "An inconvenient Truth" kwam dus niet uit de lucht vallen. Het klimaatthema zat al in de lift. Omdat de feiten voor zich spreken. Gore was met zijn slideshow/film/nieuwe boek overigens niet aan zijn proefstuk toe. In 1991 verscheen zijn eerste ecobestseller "Earth in the Balance. Ecology and the Human Spirit", uitgerekend één jaar voor de presidentiële campagne waarin hij tot vice-president werd verkozen. De ondertitel, "Ecology and the Human Spirit", is

“De evolutie van de keten Body Shop is kenschetsend: de oorspronkelijke boodschap van milieu of fair trade werd ontdaan van ideologie, uitgehold tot pure eco branding, groene marketing.”

in deze niet onbelangrijk: Gore mikte op steun van christelijke middengroepen, zijn ecoboodschap was en is erg individueel gericht: zelf je leven veranderen, om het klimaat te redden.

In zijn jaren als vice-president blonk Gore alleszins niet uit als radicaal milieupoliticus. Clinton en hij deden verschillende zware concessies aan het bedrijfsleven:

duizenden hectaren bos werden opgeofferd onder druk van de houtindustrie, een voorstel om kankerverwekkende pesticiden in voedsel te verbieden (de Delaney-clause) werd afgevoerd. En ondanks zijn bijnaam “Ozone Man” sloot Gore compromis na compromis over de verdere toelating van de ozonvreter methylbromide. Door de goedkeuring van NAFTA (economische unie VS – Mexico) kwam de hele Amerikaanse milieuwetgeving zwaar onder druk van de veel lagere Mexicaanse standaards te staan. Maar vooral op het vlak van klimaatbeleid liet Gore het afweten. Hij tekende het Kyoto-protocol slechts onder zwaar voorbehoud: “We will not submit the Protocol for ratification to the Senate without the meaningful participation of key developing countries in efforts to address climate change”, verklaarde hij in Kyoto. En inderdaad, Clinton en Gore hebben het verdrag zelfs nooit ter stemming voorgelegd. De huidige regering Bush heeft hun standpunt met dank aangehouden. Al Gore staat voor een soft ecologisch beleid: individuele stappen, marktconforme maatregelen, met een knipoog naar bedrijven en kapitaal. “De onzichtbare hand heeft een groene duim”, vatte hij zelf zijn ecobeleid samen.

Nu twee jaar voor de nieuwe presidentiële campagne, komt Gore met een nieuwe ecocampagne. Zijn aanhangers worden op zijn persoonlijke website gebriefd hoe ze na de voorstelling van de film best campagne voeren. De parafernalia voor de campagne zijn al in alle mogelijke formaten beschikbaar. De ecohype rond Gore is georchestreerd, zoveel is duidelijk.

Van Ecohype naar Ecochic

In april 2006 pakte het toonaangevende modetijdschrift Vanity Fair uit met een groen nummer. Op de cover: de democraten Al Gore en Robert Kennedy maar daarnaast ook Julia Roberts en George Clooney, in een feeëriek natuurlijke omgeving en protserig gekleed in het groen.

Ook dit is geen toeval. Het geeft aan dat 'groen' op zeer korte tijd in is geworden, meer zelfs: 'groen' krijgt sterallure, is sexy, is zelfs chic geworden. Wat aansluit bij een nieuw gegeven in de levensstijl van de moderne yuppies en bobo's. Eco en bio zijn trendy: health food, veggie, "organic (fast) food", en dus ook ecokleding, ecogimmicks, ecoreizen en zelfs ecohuwelijken. Je ecologische voetafdruk kan je verkleinen door offsetting (milieu-aflaten: bomen laten planten als penitentie voor milieuzonden). Het gaat steeds om eco zonder verplichting, eco zonder vingertje, 'patchwork-eco' in plaats van 'volwaardige eco'. Zeker niet terug naar de geitenwollensokken. De evolutie van de keten Body Shop is kenschetsend: de oorspronkelijke boodschap van milieu of fair trade werd ontdaan van ideologie, uitgehold tot pure ecobranding, groene marketing.

Groene Kruistocht of Greenwashing?

De grote Amerikaanse hypermarktketen Wal-Mart kondigde een groene kruistocht aan: minder verpakkingen, duurzame producten, energiebesparing. Het bedrijf heeft nu reeds 3500 megasupermarkten, en wil dit aantal graag verdubbelen. Maar geen nood: voor elke hectare ruimte die men extra inneemt, wordt ook een hectare extra bos aangeplant. Wal-Mart topman H. Lee Scott Jr. werd in het magazine Fortune gelauwerd als de man die de planeet ging redden. En ja, wie werd er uitgenodigd om alle kaders van Wal-Mart voor te lichten: Al Gore.

In de VS is een hevig debat losgebarsten over de groene strategie van Wal-Mart. De maatregelen die men neemt zijn echt, hebben een reëel milieu-effect en dragen bij tot een vergroening van de economie (ook toeleveranciers zoals Procter & Gamble worden door Wal-Mart onder druk gezet). Aan de andere kant wordt geen enkele rem gezet op de expansie van het bedrijf. Dus is men toch vooral bezig met het 'groen wassen' van milieuvervuilende praktijken, van klassiek economische groei die de planeet verder naar de knoppen helpt?

Het ecomagazine 'The Green Life' plaatst Ford Motorcompany en BP op plaatsen 1 en 2 in een top 10 van de ergste "greenwashers" in de VS. Ford meet zich een groen imago aan (de vergroening van de blauwe ovaal) door breed uit te pakken in de media met een hybride model en de groene renovatie van haar eerste bedrijfssite

River Rouge. De werkelijkheid is dat Ford slechts 0,5% milieuvriendelijke wagens verkoopt en dat de meeste auto's die onder het immense groene dak van River Rouge geproduceerd worden, sterk vervuילend zijn. Het tweede voorbeeld is British Petroleum (BP) dat zich groen uitdost, haar naam restylet tot 'Beyond Petroleum', hier en daar wat zonnecellen plaatst, maar intussen vrolijk haar olieproductie opvoert. De waarheid is dat BP 1,3 miljard ton CO2 uitstoot met haar olieproducten, en 0,5 miljoen CO2 uitspaart via zonneprojecten.

Greenwashpraktijken zaaien dikwijls verdeeldheid in de milieubeweging: milieuorganisaties verlenen graag hun embleem aan bedrijven die positieve stappen zetten in de richting van een beter milieu, maar krijgen dan het verwijt dat ze meewerken aan groenwaspraktijken. In Vlaanderen kennen we bijv. het Electrabelfonds dat diverse milieuprojecten subsidieert, terwijl Electrabel in de ranking van stroomproducenten van de milieubeweging bijzonder slechte punten krijgt.

Juist omdat groen hip is, wordt het met graagte ingepakt en gerecupereerd² en op die manier onschadelijk gemaakt. Iedereen is toch voor groen, iedereen is ermee bezig. Het debat over ecologische doelstellingen of echte ecologische reconversie van bedrijven of sectoren wordt gesmoord. Façade-operaties gelden als groene hervormingen in de diepte.

Groene partijen in tijden van ecohype

Worden groene partijen slapend rijk nu het klimaatbewustzijn snel om zich heen grijpt, nu milieu plots weer hip is, en ecologie tot grote verrassing van de milieujongens zelf, ineens weer in de mode is? Niet noodzakelijk.

De milieuproblemen zijn te belangrijk om ze aan groene partijen over te laten, heet het nu. Een perfide manier om te bashen. Het wordt gezegd door politici die geen moer geven om milieu en alleen wat groene retoriek ten beste geven. Maar het wordt ook ingebracht door politici die wel degelijk een begin van groen beleid voeren, maar dan wel kiezen voor een softe reformistische aanpak. Het wordt ten slotte ook gezegd door opiniemakers die het milieuthema ineens boven elk politiek debat willen plaatsen. Het klimaat is te belangrijk om het aan politici over te laten, heet het dan.

In de drie gevallen gaat men voorbij aan het feit dat als ecologie de uitdaging is van de 21ste eeuw, er juist nood is aan meer politiek debat over doelstellingen en keuzes. Want het is niet omdat er eindelijk eensgezindheid groeit over de probleemstelling, dat men het ook eens is over de oplossingen. Verre van.

Het containerbegrip 'duurzame ontwikkeling' leent zich bijzonder goed voor een dergelijke ontideologisering en politieke recuperatie van de groene strijdthema's: 'duurzame ontwikkeling' wordt stoemelings gelijk gesteld met 'duurzame groei'. Een beleid van ecologische modernisering: het ecologisch corrigeren van economische groei, zonder de groei zelf in vraag te stellen. Op die manier kan iedereen de kaart trekken van duurzame ontwikkeling, wordt DO een wollig consensusbegrip dat elk belangenconflict, laat staan politieke strijd wegmasseert. DO, milieu en klimaat worden dan een technische materie, een kwestie van goed bestuur en de gedoodverfde goede bestuurders zijn het best in staat om dit soort van problemen aan te pakken.

Bush – Schwarzenegger: de strijd om "verstandig groen"

De kampioen van het politiek groen wassen van een antimilieubeleid is ongetwijfeld George Bush himself. Hij voelt de hete adem van de groene beweging in zijn nek, zeker na de recente democratische kiessuccessen. Het ziet ernaar uit dat klimaat inderdaad een kiesthema wordt. Het wetsvoorstel van de republikein John Mc Cain en de democraat Joseph Lieberman om Kyoto toe te passen, jaagt de Amerikaanse industrie de stuipen op het lijf.

"Amerika is verslaafd aan olie", liet Bush, dé stroman van de oliemultinationals, in mei plots weten. De president gaat voor energiebesparing, bio-olie en hij wil massaal investeren in een waterstofeconomie. Zelfs windmolens zijn niet meer taboe. Maar er is meer: de president ontkent dat hij geen aandacht heeft voor milieu. Hij is op een verstandige manier met milieu bezig, hij kiest voor nieuwe technieken en hij legt de nadruk op ieders persoonlijke verantwoordelijkheid. "De focus is op resultaten – water, lucht en bodem

proper maken. Daartoe moeten we de beste wetenschap inzetten om de besluitvorming te stofferen. Ons beleid moet innovatie aanmoedigen en de ontwikkeling van nieuwe schone technologieën. We moeten blijven bijdragen aan de Amerikaanse ethiek van rentmeesterschap en persoonlijke verantwoordelijkheid, door opvoeding, door kansen voor vrijwilligers en in ons dagelijks leven”³, aldus de nieuwe groene Bush.

Meer overtuigend is de aandacht voor meer milieu en klimaat bij de conservatieve gouverneur van Californië, Arnold Schwarzenegger. Bij hem kan men niet meer zeggen dat het enkel gaat om het groen opsmukken van een anti-ecologisch beleid. Er worden wel degelijk reële initiatieven genomen, maar deze zijn ook altijd systeembestendigend. In feite zijn de uitgangspunten dezelfde als verwoord door Bush: een verstandige aanpak, de nadruk op eco-efficiëntie, een beroep op het individu.

Intussen werpt Schwarzenegger zich steeds meer op als ecologisch spiegelbeeld van Bush bij de Republikeinen. Hij liet in Californië een wet stemmen waardoor de uitstoot van broeikasgassen tegen 2020 moet teruggebracht worden tot het niveau van 1990. Hij geeft steun voor zonnedaken en energiezuinige huizen. Zijn voorstel om de CO₂-emissies van auto's streng te reguleren, werd door Bush teruggefloten, omdat het geen staatsbevoegdheid zou zijn. De kwestie wordt nu uitgevochten voor het Hoog Gerechtshof. Schwarzenegger wil niet wijken: “We gaan ons niet door Washington laten vertellen of we gezond mogen zijn en kanker mogen krijgen. We willen niet dat mensen ziek worden van de luchtvervuiling.” Schwarzenegger positioneert zich als een verstandige republikein en een verstandige groene: hij is “geen bomenfreak, geen gekke vent die liever op de maan leeft, met geesten spreekt en al dat soort holistische nonsens”.

De Californische Groenen laten het niet aan hun hart komen. Ze bestrijden vooral het asociale programma van Schwarzenegger en vragen nog duidelijker klimaatengagementen: een echte omzetting van Kyoto, CO₂-reducties op kortere termijn, stop aan de ontbossing, een Milieufonds gefinancierd door heffingen voor grote vervuilers. 2006 was een goed jaar voor de Californische Groenen. Ondanks al het ecologische geweld van de gouverneur, deden ze het goed bij de verkiezingen. Ze behaalden een 50-tal lokale mandaten en zelfs een burgemeester in de stad Richmond.

Voor heel de VS lijkt de Green Party eerder te gedijen door de nieuwe aandacht voor milieu en klimaat. Daarnaast krijgen ze ook veel steun door hun inzet, samen met de vakbonden, voor sociale thema's en hun strijd voor een onmiddellijke terugtrekking uit Irak. Als de democraten met veel tromgeroffel straffe acties aankondigen (zoals de ‘impeachment’ van Bush wegens mensenrechtenschendingen, waar democrate Nancy Pelosi zich sterk voor maakte), scoren uiteindelijk de Amerikaanse Groenen. De groene partij werpt zich op als derde grootste partij in de VS met 305.000 geregistreerde kiezers in de staten waar kiezersregistratie is toegestaan, en duizenden aanhangers in de andere staten.

“De Californische Groenen bestrijden vooral het asociale programma van Schwarzenegger en vragen nog duidelijker klimaatengagementen: een echte omzetting van Kyoto, CO₂-reducties op kortere termijn, stop aan de ontbossing, een Milieufonds gefinancierd door heffingen voor grote vervuilers. 2006 was een goed jaar voor de Californische Groenen. Ondanks al het ecologische geweld van de gouverneur, deden ze het goed bij de verkiezingen. Ze behaalden een 50-tal lokale mandaten en zelfs een burgemeester in de stad Richmond.”

Groene Strategiediscussie in Europa

Duitsland

In zijn manifest voor een nieuwe realistische, en dus radicale ecologie⁴ geeft Reinhard Loske de nieuwe strategie aan die de Duitse Groenen volgens hem moeten volgen, nu milieu weer bovenaan de politieke agenda staat. De Groenen mogen zich niet laten voorbij steken door nieuwe groene profeten als Gore en Blair, ze moeten de schroom voor doemdenken of radicale maatregelen als ecotaxen afleggen, zich losmaken van de compromissen die ze bereikten tijdens hun regeringsdeelname, en terug voluit gaan voor een radicale ecologische ombouw van de industriële samenleving. Omdat dit de enig realistische weg is. Met halfzachte ecologische oplossingen komen we er niet. Of zoals Mark Lynas⁵ het stelt : "You can't bargain with the planet". Om de ecologische doelstellingen zuiver te stellen is er dringend nood aan een echt debat. Want het is een leugen dat iedereen het eens is. Enkel in dit perspectief dient gepraat over een nieuwe ecologische productpolitiek, nieuwe instrumenten en een nieuwe ecologische levensstijl. Op het congres van de Duitse Groenen in Keulen begin december 2006 werd het radicale ecologieprogramma van Loske aangenomen. Waardoor Loske zelf weer helemaal terug is van weg geweest. In maart 2006 was hij na een conflict met de voormalige milieuminister Jürgen Trittin nog opgestapt als ondervoorzitter van de fractie, omdat hij het gevoel had dat hij met het milieuthema alleen stond in de partij. Trittin springt nu ijlings op de kar van de radicale ecologie en verdedigt mee radicale maatregelen als ingrijpende CO2-reducties op korte termijn, een snelheidslimiet op de Duitse snelwegen, tolheffing (City Maut) bij het binnenrijden van Duitse steden, belasting op vliegreizen.

Een andere groep Duitse Groenen wil eerder meeliften met de opgang van het ecologisch modernisme en de roep om meer eco-efficiëntie. De fractievoorzitter van de groene groep in de Bundestag, Fritz Kuhn, pleit samen met een aantal collega's voor een groene markteconomie⁶. Een groene markt schept meerwaarde. Aan economische groei moeten milieuwetten voorafgaan. Als de juiste randvoorwaarden opgelegd worden, zal de markt ecologische oplossingen genereren. Het is kwestie de onzichtbare hand van de markt groen te maken. Duitsland moet een voorsprong nemen in eco-investeringen en kan zich zo ontwikkelen tot een nieuwe offensieve economie, "een groene tijger". Die groene tijger springt ons tegemoet van op de cover van het fractietijdschrift.

Of de Groenen met deze aanpak het verschil gaan maken met de meerderheid, is niet duidelijk. De nieuwe socialistische milieuminister Sigmar Gabriel vertelt in wezen hetzelfde verhaal : "De markten van de toekomst zijn groen. Milieutechniek 'made in Germany' zorgt voor nieuwe markten, nieuwe producten, nieuwe jobs." De minister pleit in zijn memorandum voor een 'Ecologische Industriepolitiek', voor een New Deal tussen economie, milieu en werk⁷.

Reinhard Loske waarschuwt juist voor een dergelijke instrumentalisering van milieubeleid:

"Milieumaatregelen worden bijna altijd verdedigd als bijdragen tot een opleving van de economische conjunctuur, als goed voor de export of om nieuwe arbeidsplaatsen te scheppen. Alsof de vrijwaring van de natuurlijke levensvoorwaarden geen volwaardig doel op zich zou zijn."

De klimaat hype legt de Duitstalige groene partijen alvast geen windeieren. De Duitse groenen doen het erg aardig in de peilingen: ze zouden goed zijn voor

“Wouter Bos van de PVDA racete tijdens de campagne met een waterstofauto over de Coolingsingel in Rotterdam. Hij doet een Al Gore, reageerde men in de pers smalend. Voor Bos moet Nederland tegen 2020 het schoonste en meest energie-efficiënte land van Europa zijn. Hij heeft jaarlijks 1 miljard € veil om te investeren in schone energie. Toch hield hij in de discussie over de relatie tussen economie en ecologie angstvallig aan een middenpositie vast: “Groeï is prima – hard noodzakelijk zelfs – maar we moeten erin slagen om dit in balans te brengen met een schone wereld. Dat is ons verhaal. Een verhaal over selectieve en duurzame groei.” Aldus Bos. Het verketteren van de groei liet hij over aan Halsema en Marijnissen. Misschien niet zo een goed idee, achteraf beschouwd.”

wijzen omdat ze bijvoorbeeld te veel auto rijden of het vliegtuig nemen, is aan hem niet besteed. “Dat groene moralisme, dat alles tot individuele verantwoordelijkheid reduceert, is eigenlijk GroenRechts”, schrijft hij in de inleiding. GroenLinks gaat voor een duurzame economische groei, zo heet het in het verkiezingsprogramma. Ondanks de blitse campagne van Halsema stagneerde Groen Links bij de tweedekamerverkiezingen en werd ze geklopt door de partij met de oubollige linkse recepten, de SP van Jan Marijnissen. Kamerleden van de SP zoals Remi Poppe en Krista Van Velzen staan overigens bekend voor harde milieu-acties ‘oude stijl’ tegen asbest, chloor- en kerntransporten, gentech, gasboringen in de Biesbosch, schending van dierenrechten. Waarbij ze steeds de band leggen met arbeidsproblemen of gezondheid. Over eco-innovatie vernemen we in het SP-programma weinig. De SP won de verkiezingen met glans en heeft nu 25 zetels in de Tweede Kamer.

Wouter Bos van de PVDA racete tijdens de campagne met een waterstofauto over de Coolingsingel in Rotterdam. Hij doet een Al Gore, reageerde men in de pers smalend. Voor Bos moet Nederland tegen 2020 het schoonste en meest energie-efficiënte land van Europa zijn. Hij heeft jaarlijks 1 miljard € veil om te investeren in schone energie.

Toch hield hij in de discussie over de relatie tussen economie en ecologie angstvallig aan een middenpositie vast: “Groeï is prima – hard noodzakelijk zelfs – maar we moeten erin slagen om dit in balans te brengen met een schone wereld. Dat is ons verhaal. Een verhaal over selectieve en duurzame groei.” Aldus Bos. Het verketteren van de groei liet hij over aan Halsema en Marijnissen. Misschien niet zo een goed idee, achteraf beschouwd.

Frankrijk

Op 2 december 2006 werd de nieuwe strategische lijn van de Franse Groenen vastgelegd op een congres in Bordeaux. Aan het congres was een voorronde van gedecentraliseerde congressen voorafgegaan. In deze voorronde maakte een motie opgang getekend door 500 militanten (op initiatief van parlements lid Yves Cochet) met de sprekende titel: “Urgence Ecolo.

11% van de stemmen (hun laatste nationale score was 8%). En de Oostenrijkse groenen haalden een knallende kiesoverwinning in oktober. Ze behaalden hun beste resultaat ooit (11%) en veroverden 21 zetels in het parlement.

Nederland

In Nederland ging Groen Links kopvrouw Femke Halsema naar de verkiezingen met de slogan “Groeï Mee. Leve de EKOnomie”. Spraakmakend was een spotje met Halsema die in een chique (hybride) wagen stapt en zo het fundamentalistische imago van de groenen trachtte te doorbreken. Het EKOnomie-boek van Wijnand Duyvendak biedt een overzicht van nieuwe ecotechnologieën overal ter wereld. Groen is eco, is hip. Mensen met de vinger

Remettre l'Ecologie au coeur des Verts et les Verts au coeur de l'Ecologie".

De motie haalde het op een reeks minder krachtige moties. Een citaat:

"Op het moment dat de ideeën die we als Groenen verdedigen sinds René Dumont⁸, eindelijk in de publieke opinie en de media worden overgenomen, keren de Groenen zelf ze de rug toe, als ging het om een schandelijke ziekte. We zullen het niet besterven als we aangeven dat we jaren lang terecht aan de alarmbel getrokken hebben... Laten we nu moedig het ecologisch programma bevestigen dat ons kenmerkt en onderscheidt van alle andere politieke formaties. Laat ons de nadruk leggen op onze specificiteit opdat de sympathie voor ecologie in de publieke opinie ook echt electoraal vertaald wordt."

Op het plenair congres zelf werd een synthetische tekst voorgelegd over 'de derde ecologische golf': na een tijd van ecologische aanklachten en een tijd van regeringsdeelname, is het nu tijd om over te stappen van doemdenken naar het formuleren van oplossingen.

De voorzitter van de Franse groenen Yann Wehring vatte het zo samen: "Alleen wij groenen kunnen voldoende waakzaam zijn en elke poging veroordelen om de ecologie op een verdoken of verraderlijke wijze te instrumentaliseren. Men wil van de ecologie een ondergeschikte rubriek maken in alle partijprogramma's. Maar onze gekozenen weten wel beter: de ecologie zorgt voor tweespalt, strijd tegen vele lobby's en de politieke formaties die hen ondersteunen."

Op het congres werd de kandidatuur van oud-milieuminister Dominique Voynet voor de presidentsverkiezingen in 2007 goedgekeurd. Yves Cochet had voordien al forfait gegeven. Maar de grote uitdager voor Voynet was niet Cochet, maar een kandidaat van buiten de partij: de bekende televisiepresentator Nicolas Hulot.

Hulot deed een oproep aan alle Franse politici (en presidentskandidaten) om zijn 'Pacte Ecologique' te ondertekenen. "De ecologische crisis mag niet tot inzet worden van een electorale strategie, zo stelde hij, het moet integendeel een gemeenschappelijke zaak zijn". Niemand van de presidentskandidaten mag de pretentie hebben de oplossingen voor de milieuproblemen in pacht te hebben. Wie dat toch doet, vergist zich zwaar en bedriegt de publieke opinie." De tien doelstellingen en vijf voorstellen van het pact van Hulot werden opgesteld door een comité van wijzen ("le Comité de veille écologique"). Al meer dan 425.000 Fransen hebben het platform op internet aangeklikt en ondertekend. Punt 1 is de aanstelling van een vice-minister voor duurzame ontwikkeling, punt 2 de instelling van een koolstofaks. Verder wordt vooral de nadruk gelegd op sensibilisatie: wat kunnen we zelf doen om het milieu te verbeteren? Nicolas Sarkozy (UMP) én Ségolène Royal (PS) lieten weten dat ze het pact willen tekenen.

De hamvraag op het groene congres in Bordeaux was of men zich niet achter de kandidatuur van Hulot moest scharen, in plaats van een eigen groene kandidaat naar voren te schuiven. Uiteindelijk werd toch gekozen voor een autonome groene strategie. Programmamakers en politici hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid, was de slotsom van de congresgangers. Voynet pleitte in haar slotspeech voor een volwaardige ecologische revolutie. "Men gaat de aarde niet redden door de kraan op tijd dicht te draaien nadat men de tanden gepoetst heeft of met een simpele muisklik op het Ecologisch Pact" beet ze van zich af.

De echte strijd moet nu nog beginnen. Uit een recente peiling blijkt dat 25% van de Fransen Dominique Voynet als meest geloofwaardige kandidaat beschouwt als het om de verdediging van het milieu gaat. Maar even veel potentiële kiezers noemen Ségolène Royal⁹. En ook Sarkozy mag niet onderschat worden: hij riep reeds alle kandidaten op om tijdens de campagne enkel recyclagepapier te gebruiken. Hij organiseerde een ontmoeting met Al Gore en laat aan iedereen die het horen wil weten dat groene politiek te belangrijk is om over te laten aan groene partijen.

Engeland

Tony Blair is al enkele jaren een groene kruisvaart voor het klimaat begonnen. Hij speelt het klimaatthema het liefst uit op internationale fora. In 2005 plaatste hij als Brits voorzitter de klimaatproblematiek op de agenda van de G8 en de EU. Blair spreekt even graag in het buitenland over het klimaat als Al Gore. Ook handig om de aandacht af te leiden van zijn Irak-beleid. Het Stern-rapport (oktober 2006) over de economische gevolgen van de klimaatverandering past uitstekend in deze strategie. De Britse premier blijft worstelen met het Amerikaanse neen aan Kyoto. Vandaar dat hij dikwijls warm en koud tegelijk blaast. Niet toevallig op de 'Clinton Global Initiative Conference' in New York (15/9/2005) liet hij weten "dat geen enkel land zijn groei of consumptie zal verminderen of zijn economie zal opofferen om globale milieudoelstellingen te bereiken". Hij vond dat er naar nieuwe stimuli moest gezocht worden, want "niemand zit voor na 2012 te wachten op een nieuw groot verdrag zoals Kyoto".

In de binnenlandse politiek speelde Tony Blair het klimaatthema uit in zijn campagnes van 1997, 2001 en 2005. Het Verenigd Koninkrijk zou voor een ambitieus beleid gaan en t.o.v. 1990 de uitstoot van broeikasgassen met 20% verminderen tegen 2010. Toen in 2004 bleek dat het eerste Britse klimaatprogramma van 2000 tekortschoot, kondigde milieuminister Margaret Becket een grootse "Climate Change Programme Review" aan. Maar het nieuwe actieplan dat in maart 2006 werd voorgesteld, was ontgoochelend. Blair liet zijn lang gekoesterde reductiedoelstelling voor 2010 vallen. Voor de interne omzetting van Kyoto, interesseert de premier zich nauwelijks, reageerde het WWF. Maar de Britse milieubeweging was het wachten op nieuwe rapporten en plannen beu. In 2005 lanceerden ze een massale petitie-actie ("The Great Ask") om in Westminster een 'Climate Change Bill' gestemd te krijgen. Radiohead zanger Thom Yorke werd het boegbeeld van de campagne. In de klimaatwet moesten concrete doelstellingen ingeschreven worden, bv. elk jaar 3% minder CO₂-uitstoot om zo effectief een vermindering met 60% tegen 2050 te halen. Na een geslaagde manifestatie van de milieubeweging op Trafalgar Square met een smeltend ijsstandbeeld van Blair, en na de inzameling van 400 handtekeningen van parlementsleden, kondigde de koningin in haar troonrede aan dat er effectief een klimaatwet zou komen. "Met tussentijdse doelstellingen en niet met verbintenissen op jaarbasis", verduidelijkte Blair. Waarmee hij in feite het hele initiatief onderuit haalde. Want de hele campagne draaide nu juist om deze 'annual targets'. De milieubeweging kon niet anders dan de wet toejuichen, maar bleef aandringen op een engagement per jaar.

De Green Party reageerde veel scherper en noemde de aangekondigde wet “een wet zonder tanden”. De Britse groenen verdedigen een erg radicale klimaatwet: met jaarlijkse doelstellingen, 6% reductie i.p.v. de 3% die Friends of the Earth vraagt en 90% vermindering van CO2-uitstoot tegen 2050. ‘The Real Choice for Real Change’ staat op de cover van hun klimaatprogramma. De groenen doen het redelijk goed doen in de peilingen (ze komen boven de 5%-grens uit), maar ze krijgen steeds meer concurrentie nu ook de conservatieven het milieuthema ontdekt hebben. De conservatieve schaduwmilieuminister Peter Ainsworth diende zelf een klimaatwet in met alles erop en eraan. De leider van de Conservatieven David Cameron ontmoette Al Gore en predikt nu de groene revolutie: ‘Sommigen van de groene lobby en de media doen alsof je een keuze moet maken tussen economische groei en duurzame ontwikkeling. De waarheid is dat we beide nodig hebben. We hebben groene groei nodig’. De planeet moet nu eerst komen, dan pas de politiek, vindt Cameron. Toen de nieuwe man van Labour, Gordon Brown, een belangrijke klimaatspeech aankondigde, reisde Cameron prompt met mensen van het WWF naar het Noorse Spitzbergen om zijn rivaal de loef af te steken. Hij poseerde glimlachend met een sledehond tijdens zijn klimaatspectiereis. ‘Vote Blue, Go Green’, reageerde Brown schamper. Maar het kwaad was geschied. En de vraag blijft : wie zal er echt munt slaan uit de klimaathype?

Besluit

Een succesidee heeft vele vaders

Het goede nieuws is dat groen weer in een opgaande lijn zit na een periode dat milieu eerder op de schopstoel zat. Minder goed nieuws is dat velen de groene thema's trachten in te palmen en onschadelijk te maken. In se is deze evolutie niet negatief. Het is bijzonder goed nieuws dat de gevestigde politiek en partijen genoodzaakt zijn om groene ideeën over te nemen en zelfs in beleidsdaden om te zetten. Zoals het ook bijzonder hoopvol is dat grote bedrijven uitpakken met groene mission statements en groene producten. Groene partijen zijn nodig om het democratische debat over de doelstellingen en vooral de noodzakelijke structuurveranderingen gaande te houden. Zo lang er echte ecologen zijn die het oog houden op het eind van de weg, kunnen we ons verheugen over elke stap die in de goede richting gezet wordt.

Johan Malcorps

BIO

Johan Malcorps is inhoudelijk medewerker van Groen! en voorzitter van Groen! Antwerpen.

EINDNOTEN

- ¹ Oekom Verlag, Politische Ökologie, nr. 94, themanummer "Nachhaltiges Konsumieren & Produzieren, Tita von Hardenberg, Von Okos, Yuppies und Bobos, 2005
- ² Voor de mei '68ers : de juiste term is 'repressieve ontsublimering' waardoor potentieel systeembevragende concepten van hun ideologische spankracht ontdaan worden zodat ze geen gevaar meer inhouden voor het "ééndimensionale denken en daardoor kunnen gedoogd of zelfs uitgedragen worden door dat systeem zelf ("repressieve tolerantie") (cf. Herbert Marcuse, de Eendimensionale Mens, 1964).
- ³ Cf. website president Bush, Key Bush Environmental Accomplishments
- ⁴ Zie Oikos, 2006/4.
- ⁵ Mark Lynas, Why we must ration the future, New Statesman, 23/10/2006 – Lynas is Brits auteur van "High Tide : the Truth about our Climate Crisis" (2004) en verdedigt net als George Monbiot "rationing" : het toekennen van persoonlijke CO2-emissiekredieten
- ⁶ Fritz Kuhn, e.a., Grüne Marktwirtschaft : standpunt voorgelegd op het groen markteconomie-congres van 17-18 nov. 2006
- ⁷ Toespraak van Sigmar Gabriel bij het begin van een groot congres over innovatie : "Innovativ für Wirtschaft und Umwelt", 30/10/2006
- ⁸ Agronoom, vader van de politieke ecologie in Frankrijk, eerste groene presidentskandidaat in 1974. Eén van zijn typerende uitspraken : «*Une croissance indéfinie est impossible, nous n'avons qu'une seule Terre, mais une civilisation du bonheur est possible.*»
- ⁹ Ségolène Roal was een klein jaar milieuminister onder premier Bérégovoy, m.n. van 3/4/1992 tot 29/3/1993 – ze liet o.a. een belangrijke wet stemmen inzake recyclage van afval (juli '92).